

Hví er stóðan sum hon er? — og framtíðin

sjónarmið

Hví eru vit komin í hesa vanlukkustøðu, sum vit eru í, — og hvussu koma vit aftur á beint?

Í öldir høvdu vit eitt samfelag, har fólk livdu av jørðini og av tí, sum fekt úr sjónum og úr björgunum.

So kom tann nýggja tíðin. Føroyingar keyptu sluppinar, og byrjaðu langfaraferðir.

Skipini blivu stórra og stórra. Vit fóru til fyrstu trolararnar.

Eftir 2. heimsbardaga høvdu føroyingar nógvar pengar, og teir blivu m.a. brúktir til at keypa gamlar bretskar trolarar fyri.

Í 50-árunum vóru vánaligar tíðir. Ov fá skip vóru til allar teir fiskimenn, ið vildu sleppa avstað. Ov lítið arbeiði uppi á landi. Hetta gjørdi, at nógvir fóru til Íslands og í onnur lond at fáa sær arbeiði.

Móti endanum av 50-unum komu fyrstu stál-linubátarnir, og byrjað varð at gera berghol millum bygdir.

Í 60-unum byrjaðu føroyingar sjálvir at byggja stálskip, bæði fiski- og farmaskip. Tosað varð um, at málið var, at fáa arbeiði til allar hendur. Vegir vórðu gjørdir til nógvar bygdir. Nýggjar havnir vórðu gjørdar. Bilferjur, fleiri berghol. Brúgvín um Streymin o.s.fr.

Í 70-unum kom meiri ferð á. Størri bilferjur vórðu keyptar, m.a. Smyril. Fleiri berghol. Fleiri og størri havnir o.s.fr. Nýggj flakavirki. »Flakavirki á hvønn tanga« var loysnin. Bygdamenning.

Í 80-unum kom so nógvar ferð á, at ov lítið fólk var til at gera øll arbeiðini. Tí máttu vit fáa útlendingar til landið. Arbeiðið var so nóg, at neyðugt var at arbeiða dag og nátt, — gerandis sum sunnudag.

Vit fógu eina rúgvu av nýggjum dýrum skipum: farmaskip, kemikaliskip, trolarar,

skeljatrolarar, svartkjaftaskip o.s.fr.

Vit fógu eina rúgvu av nýggjum dýrum handilsbygningum, serliga í Havn.

Vit fógu nýggj flakavirki, svartkjaftavirki, surimivirki og onnur virki.

Ælvinan bleiv ein vinna, sum nóg settu stórar vónir til.

Berghol vórðu gjørd sum ongantíð fyrr!

Ferjulegur vórðu gjørdar í Lørvík, á Drelnesi, inni á Fjørð í Vestmanna, á gomlu Rætt o.s.fr.

Ætlanin var at byrja at bora tunnir undir Vestmannasundi. Ætlanir vóru um flogvöll á Glyvursnesi, undir sjóvartunnar undir Skopunarfjørð og millum Klaksvík og Lørvík.

Klaksvíkin skuldi undir glas o.s.fr.

Men hvat nú? Nú ber einki til! Fyrra landsstýrið byrjaði at spara eitt sindur, og fekk at vita frá andstöðuni, at tað bar ikki til. Landsstýrið varð lagt undir at leggja forðingar í vegin fyri vinnulivið o.s.fr.

Her er bert nomið við ein lítlan part av tí útbýgging av samfelagnum, sum er farin fram hesi árin.

Ein roynd skal síðan gerast at visa á, hví tað

nú er endað sum tað er:

Gomlu føroyingarir vóru sparnir og varnir. Teir lupu ikki framav. Teir vildu gjalda hvørjum sitt. Teir sungu tá teir fóru til útróðrar. Teir høvdu virðing fyri Gudi og Bibliuni. Teir livdu í samsvari við náttúruna. Teir hildu hvíldagin heilagan. Teir bóðu Gud um at vera við, tá teir fóru til arbeiðis!

Í slupptíðini varð ikki fiskað hvíldagin!

Men so kom ein nýggj tíð! Onkur helt, at um teir fiskaðu allar sjei dagararnar í vikuni (eisini hvíldagin), so fógu teir 1/7 meir!

Í 60-unum varð samfelagið útbýgt soleiðis, at arbeiði skuldi vera til allar hendur — og tað er gott!

Men í 70-unum byrjaði stoltleiki at eyðkenna samfelagið. Vit fógu væl lærdar ráðgevarar.

Politikarar og onnur, sum skuldu taka avgerðir, tordu ikki annað enn at trúgva tí, sum hesir lærdur menn søgdu!

Teir vóru ráðgevarar í einum og øllum!

Í 80-unum var tað ikki bert stoltleiki, — nú var tað eisini peningakærleiki, sum fekk vald á fólkinum.

Peningurin var blivin gudur teirra!

Átti tú ikki finan bil, nýggj fin hús o.s.fr., so vart tú einki verdur. Vart tú reiðari, so mátti tú byggja nýtt, stórra og finari skip, sjálvt um tú hevði gott skip frammanundan.

Alt varð roknað út í pengum. Hvor roknaði við Gudi? Hevði Hann nakran áhuga í hesum? Hevði Hann skil á slíkum? Nei! Vanliga hugsanin var, at Gud kundi ein hugsa um tá ein var vorðin gamal! Og kanska sunnudag, — um tú hevði tíð! Men gerandisdag hevði eingin tíð til slíkt! Hevði tú trupulleikar, so var at fara til serfrøðingarnar at fáa ráð!

Men hvat nú? Alt samfelagið er í kreppu! Politikararnir vita hvørki út ella inn. Teir royna at spara!

Hvussu koma vit aftur á beint?

Tað er ikki lætt at svara við einum orði, men eitt er vist: Vit mugu fara aftur til byrjanina! Nær byrjaði at ganga illa? Jú! Tað byrjaði tá vit settu pengarnar á fyrsta plássid, og gloymdu Gud!

Fyri at koma aftur á beint, eiga vit at venda um; t.v.s., vit mugu fáa eina andaliga og politiska veking, sum virkar soleiðis, at fólk ikki blint trúgva uppá serfrøðingarnar og pengarnar!

Vit mugu aftur rokna við Gudi, sum skapti Himmal og jørð!

Vit mugu aftur liva í djúpari virðing fyri náttúruni!

Vit mugu vera til reiðar at ofra nakað fyri okkara kæra land, — og ikki bert krevja meir og meir!

So leingi peningur er gudur okkara, fáa vit einki at bera til!

Materialisman er farin avstað við okkum! Latið okkum venda við og biðja Gud um at hjálpa okkum úr kreppuni, og latið okkum síðani liva við teimum gomlu dygdunum: gudsótta, arbeiðsemi, sparssemi og í samsvari við náttúruna, — so skal tað nokk ganga okkum væl, og vit skulu liva leingi í landinum!

Álvur Kirke

Nýval ella politiskan hurlivasa!

Nú hevur politisk ósemja verið í 3 vikur við tí úrsliti, at ongin samgonga var um kvöldið 1. október.

Løgtingið verður kallað saman dagin eftir orsakað teirri politisku stöðuni. Tjóðveldisflokkurin leggur uppskot fyri tingið um nýval, fínt ikki onnur loysn sum skjótast. Løgmaður heitir í nógva umrøddu politisku frágreiðing síni á tingmenn um at visa ábyrgd, tí samfelagið tolar ikki nýval, og tosar hann enn tá um at skipa eina minniluststjórn.

Alvaratos, er ikki tíð uppá at lögmaður og fólkaflokkurin visa ábyrgd og ásanna, at hesin politiski hurlivasin ikki kann halda fram við øllum ósejnum, ið hava gjørt, at slitnaða samgongan hevur verið óarbeiðsfer so gott sum alla tíðina, ið hon skuldi eittast fyri at stjórna? Og heldur lögmaður, at hann framhaldandi kann bjóða okkara fólki hendan politiska ruðuleikan, har onki annað hendir enn at landsins búskaparstøða versnar við óhugnaligari ferð?

Einasta loysn er nýval, so vit fáa eina stjórn, ið kann vera arbeiðsfer, so samfelagið kann virka aftur.

Umkvæðið hjá fólkaflakkinum er, at samfelagið hevur ikki ráð til eitt val nú. Tí hetta er at siga, at vit hava betri ráð til eitt val nú, heldur enn at halda fram við tí óskili, ið valdað hevur á tí politiska vígvollinum, tí tað hava

vit als ikki ráð til. Hetta kostar samfelagnum dýrt hvønn einasta dag.

Tí má valið vera: Framhaldandi politiskur hurlivasi ella nýval!

Um nýkur politisk ábyrgd er eftir hjá okkara tingmonnum, mugu teir atkvøða fyri nývali sum skjótast.

Annars vil eg taka fult undir við uppskotinum hjá Karini Kjølbro og Maritu Petersen um, at tað bert verður eitt valdømi fyri alt landið. Við hesi valskipan kundu vit móguliga fingið nakrar landspolitikarar. Sum nú er, eru bert lokalpolitikarar á tingi.

Uppskotið er skilagott og eigur at fáa fulla undirtøku. Ganga okkara løgtingsmenn í seg sjálvan, mugu teir ásanna, at hugsað hevur verið mest um lokalmál og at landsmálið hava verið í bakgrundini. Við hesi valskipan vildu allir borgarar fingið móguleika fyri at valt tey valevni, sum teimum dámar best, uttan mun til hvar í landinum tey vóru.

Um tingmannatalið skuldi verið 21, ella vit skulu hava færri tingmenn, kann diskuterast, men eg vænti, at eitt minni tal av tinglimum hevði nokk gjørt meiri til nyttu enn teir 32, sum sita har í dag. Harnæst hevði tað nokk verið lættari at skipa stjórn.

Tórshavn,
tann 3. október 1990
Ingeborg Vinther